

EXPLOSIÓ!

El llegat de Jackson Pollock

Fundació Joan Miró
24 d'octubre de 2012 – 24 de febrer de 2013

Dossier de premsa

MODERNA MUSEET

EXPLOSIÓ! El llegat de Jackson Pollock

Presentació a la premsa: 22 d'octubre, a les 12:30 h

Inauguració: 23 d'octubre, a les 19.30 h

24 d'octubre de 2012 – 24 de febrer de 2013

- Exposició organitzada per:** Fundació Joan Miró, Barcelona
Moderna Museet, Estocolm
- Comissari:** Magnus af Petersens
- Patrocini:** Fundación BBVA
- Catàleg:** Fundació Joan Miró
Amb textos de Magnus af Petersens, Julia Robinson i Ming Tiampo.
Edició en català, castellà i anglès.
- Audioguia:** En català, castellà i anglès
Desenvolupada per Antenna International
4,00 €
- Horari:** dimarts a dissabte, de 10.00 a 19.00 h
dijous, de 10.00 a 21.30 h
diumenges i festius, de 10.00 a 14.30 h
dilluns no festius, tancat
- Preu:** 7,00€
Entrades anticipades a: www.fundaciomiro-bcn.org
- Passi anual:** Entrada a col·lecció permanent i exposicions temporals durant un any: 11€
- Activitats:**
- Taller d'arts plàstiques: Pintura / Acció
 - Visites comentades gratuïtes, dissabtes a les 11.00 h.

Fundación **BBVA**

- Conversa sobre la vigència de les pràctiques performatives entre l'artista Jordi Galí i el comissari Quim Pujol.
A l'auditori de la Fundació
Activitat vinculada a la presentació de *T*, de Jordi Galí, dins la programació de Secció Irregular al Mercat de les Flors.
Dijous, 21 de febrer, a les 19.30 h.
(consultar web: www.fundaciomiro-bcn.org)

Reserves per a grups:

Tel. 934 439 479
education@fundaciomiro-bcn.org

MODERNA MUSEET

EXPLOSIÓ!

El llegat de Jackson Pollock

24 d'octubre de 2012 – 24 de febrer de 2013

La Fundació Joan Miró presenta *Explosió! El llegat de Jackson Pollock*, una mostra comissariada per Magnus af Petersens i organitzada amb el Moderna Museet d'Estocolm que compta amb el patrocini de Fundación BBVA.

Kazuo Shiraga pintava amb els peus, penjat de cordes damunt de la tela, Shozo Shimamoto llançava ampolles de vidre plenes de pintura a les seves obres i Niki de Saint Phalle va disparar amb un rifle contra els plafons que ella mateixa havia preparat amb globus de pintura envoltats de capes de guix. *Explosió!* mostra prop de setanta obres de trenta-cinc artistes de finals dels anys quaranta fins als setanta.

Després de la Segona Guerra Mundial, molts artistes volien començar de nou i agredir la pintura, que es percebia com una convenció artística exhaurida. L'exposició s'inicia on la modernitat s'acaba, quan era tan madura que estava a punt d'explotar. Cosa que va fer generant diverses formes de crear art. Pràcticament cada porta es va obrir amb una puntada de peu agressiva i una nova generació d'escultors i pintors van començar a veure's senzillament com a artistes, i consideraven art en potència tot tipus de materials i temes. Així és com l'artista i escriptor nord-americà Allan Kaprow, inventor de la paraula «happening», va descriure la situació el 1956 en el seu llegendari assaig «El llegat de Jackson Pollock». Malgrat que les portes restessin obertes a totes les tècniques, la majoria de les noves creacions artístiques –happenings, performances i art conceptual– van néixer de noves aproximacions a la pintura. Es va produir un canvi a l'hora de valorar la pintura en tant que objecte d'art i representació, i es va començar a apreciar el procés darrere de l'obra, les idees que generaven l'art i els aspectes performatius.

«A *Explosió!* volem explorar els elements performatius i conceptuals de la pintura, i els elements pictòrics de l'art conceptual i la performance» afirma el comissari de l'exposició Magnus af Petersens.

L'exposició segueix una línia que va des de la pintura de regalim de Jackson Pollock i la fascinació de l'atzar com a mètode per crear, a la performance i les perspectives conceptuals. Es presenta el grup artístic japonès Gutai (1954-1972), que treballava de manera radical en la frontera entre pintura i performance, anticipant moltes de les pràctiques i estratègies artístiques posteriors, com l'art conceptual, el *land art* o les instal·lacions. A Europa van exposar conjuntament amb artistes del grup Zero, que també es presenta a l'exposició amb obres dels seus cofundadors, Günther Uecker i Otto Piene.

Explosió! mostra obres de trenta-cinc artistes entre pintures, fotografies, vídeos, performances, dansa, àudios i instruccions. Atès que la mostra, més que centrar-se exclusivament en obres pictòriques, inclou nombroses accions, les performances i la documentació de les performances són una part essencial del material que es presenta. També són fonamentals les filmacions de Jackson Pollock, Yves Klein i el grup Gutai pintant de manera performativa, que van provocar una gran controvèrsia artística. Així mateix, van ser polèmiques les obres de Lynda Benglis, Hermann Nitsch, Andy Warhol i Janine Antoni, recollides a l'exposició.

Explosió! no s'inscriu en cap estil ni «isme» particular, i no es delimita geogràficament a cap escena artística, però revela la relació íntima entre propostes artístiques aparentment desvinculades.

Explosió! El llegat de Jackson Pollock és una producció del Moderna Museet amb la Fundació Joan Miró que es va presentar prèviament al Moderna Museet d'Estocolm l'estiu de 2012.

Fundación **BBVA**

Comissari

Magnus af Petersens
(Suècia, 1966)

Magnus af Petersens ha estat nomenat aquest mes d'octubre conservador en cap de la Whitechapel Gallery de Londres.

Fins aquest moment va ser conservador d'art contemporani al Moderna Museet des del 2002, i cap d'exposicions i col·leccions des del 2006. També era el responsable de la col·lecció d'art internacional a partir del 1965 del museu. Prèviament, va ser comissari del Pavelló Nòrdic de la Biennale de Venècia (2011, conservador a Färgfabriken, coordinador d'exposicions per a Riksställningar Swedish Travelling Exhibitions, president de Xposeptember, the Stockholm Photography Festival, i editor de la revista d'art i cultura Hjärnstorm. Entre les seves exposicions cal destacar Paul McCarthy Head Shop/Shop Head (2006), Explosion! Painting as Action (2012), la sèrie d'exposicions Eclipse (2008), Clay Ketter (2009), Keren Cytter (2010), així com algunes petites exposicions, projectes i presentacions de la col·lecció del Moderna Museet.

MODERNA MUSEET

Fundación **BBVA**

Artistes a l'exposició

William Anastasi
(Philadelphia, 1933)
<http://www.williamanastasi.net/>

Janine Antoni
(Freeport, Bahames, 1964)
http://en.wikipedia.org/wiki/Janine_Antoni

John Baldessari
(National City, 1931)
<http://www.baldessari.org/>

Lydia Benglis
(Lake Charles, 1941)
http://en.wikipedia.org/wiki/Lynda_Benglis

Olle Bonniér
1925

George Brecht (George Ellis MacDiarmid)
(Nova York, 1926 – Colònia, 2008)
http://en.wikipedia.org/wiki/George_Brecht

Tony Conrad
(Concord, 1940)
http://en.wikipedia.org/wiki/Tony_Conrad

Öyvind Fahlström
(São Paulo, 1928 – Estocolm, 1976)
<http://www.fahlstrom.com/>

Simone Forti
(Florència, 1935)
http://en.wikipedia.org/wiki/Simone_Forti

Pinot Gallizio
(Alba, 1902 – 1964)
<http://www.pinotgallizio.org/>

Sadaharu Horio
(Kobe, 1939)
<http://www.axelvervoordtgallery.com/artist.php?artistname=Sadaharu%20%20Horio%20%28%C2%B01939%29&artistId=16&scr=8&nmbrar=22&wrks=6#>

MODERNA MUSEET

Akira Kanayama
(1942 – 2005)

http://www.nipponlugano.ch/en/gutai-multimedia/narrazione/project/links/Highlights/project/narrazione_page-11_nav-short.html

Allan Kaprow
(Atlantic City, 1927 – Encinitas, 2006)

http://en.wikipedia.org/wiki/Allan_Kaprow

Yves Klein
(Niça, 1928 – París, 1962)

<http://www.yveskleinarchives.org/>

Alison Knowles
(Nova York, 1933)

<http://www.aknowles.com/>

Paul McCarthy
(Salt Lake City, 1945)

http://es.wikipedia.org/wiki/Paul_McCarthy

Ana Mendieta
(La Havana, 1948 – Nova York, 1985)

http://en.wikipedia.org/wiki/Ana_Mendieta

Tracey Moffatt
(Brisbane, 1960)

http://en.wikipedia.org/wiki/Tracey_Moffatt

Saburo Murakami
(Osaka, 1925)

http://www.nipponlugano.ch/en/gutai-multimedia/narrazione/project/links/Highlights/project/narrazione_page-18_nav-short.html

Hans Namuth
(Essen, 1915 – East Hampton, NY, 1990)

http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Namuth

Bruce Nauman
(Fort Wayne, 1941)

http://en.wikipedia.org/wiki/Bruce_Nauman

Herman Nitsch
(Viena, 1938)

Fundación **BBVA**

<http://www.nitsch.org/index-en.html>

Yoko Ono
(Tokyo, 1933)

http://en.wikipedia.org/wiki/Yoko_Ono

Otto Piene
(Bad Laasphe, 1928)

http://en.wikipedia.org/wiki/Otto_Piene

Jackson Pollock
(Cody, 1912 – Springs, 1956)

http://en.wikipedia.org/wiki/Jackson_Pollock

Robert Rauschenberg
(Port Arthur, 1925 – Tampa, 2008)

http://www.bobrauschenberggallery.com/rauschenberg_biography.htm

Àngels Ribé
(Barcelona, 1943)

http://es.wikipedia.org/wiki/%C3%80ngels_Rib%C3%A9

Niki de Saint Phalle (Catherine Marie-Agnès Fal de Saint Phalle)
(Neully-sur-Seine, 1930 – La Jolla, 2002)

<http://www.nikidesaintphalle.com/>

Shozo Shimamoto
(Osaka, 1928)

http://www.nipponlugano.ch/en/gutai-multimedia/narrazione/project/links/Highlights/project/narrazione_page-4_nav-short.html

Fujiko Shiraga

http://www.nipponlugano.ch/en/gutai-multimedia/narrazione/project/links/Highlights/project/narrazione_page-20_nav-short.html

Kazuo Shiraga
(Amagasaki city 1924)

http://www.nipponlugano.ch/en/gutai-multimedia/narrazione/project/links/Highlights/project/narrazione_page-6_nav-short.html

Jean Tinguely
(Friburg, 1925 – Berna, 1991)

<http://www.tinguely.ch/de.html>

MODERNA MUSEET

Fundación **BBVA**

Günter Uecker
(Wendorf, 1930)

http://en.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCnther_Uecker

Andy Warhol
(Pittsburgh, 1928 – Nova York, 1987)

<http://www.warholfoundation.org/>

Lawrence Weiner
(Nova York, 1942)

http://en.wikipedia.org/wiki/Lawrence_Weiner

MODERNA MUSEET

Llistat d'obres

Introducció

Explosió! és una exposició sobre pràctiques artístiques sorgides a partir de la pintura, concretament del gran canvi que l'obra de Jackson Pollock i el moviment Gutai van generar.

Després de la Segona Guerra Mundial, molts artistes van voler començar de zero. La guerra els va dur a desconfiar dels fonaments del seu llegat cultural. Semblava com si la pintura hagués esgotat ja tot el seu recorregut. Alguns artistes van començar a expressar aquest sentiment amb atacs violents en contra de les convencions tradicionals de la pintura i sobre la superfície de la mateixa tela.

Quan un artista llença pintura o la deixa regalimar, quan pinta amb els peus o dispara amb un fusell contra la tela és que rebutja controlar el resultat final de la seva obra. L'èmfasi recau sobre el mètode i el procés de creació, i no sobre l'obra d'art com a objecte acabat. La pintura es converteix en un experiment.

De vegades, aquest experiment es feia en públic. Aquest fet va donar peu al desenvolupament de happenings, accions i performances. L'acció creativa podia estar plena d'energia o ser una serena documentació del dia a dia i incorporar la dimensió temporal a la realització de l'obra. S'aconseguia, d'aquesta manera, acostar més l'art a la vida.

Hi havia artistes que convidaven el públic a participar en la creació de l'obra. Quan concepte i procés esdevenen els eixos fonamentals de l'obra, la realització la pot dur a terme una tercera persona, de la mateixa manera que un músic interpreta l'obra d'un compositor.

Sala 1

Jackson Pollock

Quan Jackson Pollock (1912-1956) va arribar a la fama el 1947, ja havia canviat, d'una forma radicalment nova i revolucionària, la seva manera de pintar. Sucava pinzells i pals dins de llaunes de pintura líquida i els deixava regalimar sobre una tela que col·locava directament sobre el terra, desplaçant-se per tots quatre costats al seu voltant mentre escoltava, molt fort, *bebop* i altres classes de jazz. Aquest mètode, deia, estava relacionat amb els rituals de les tribus de nadius americans, específicament amb les *sand paintings* [pintures de sorra] fetes amb sorres de diversos colors amb les quals s'elaboraven dissenys molt bonics. Per a Pollock, l'acte pictòric era tan important com l'obra acabada. El seu mètode s'anomena *action painting* [pintura d'acció] i a ell se'l considera un dels artistes capdavanters de l'expressionisme abstracte.

Hans Namuth

Pollock Working Outdoors, 1950

Pollock treballant a l'aire lliure

DVD. 10 minuts

Dirigit per Hans Namuth i produït per Paul Falkenberg

Cortesia de l'estudi de Hans Namuth Ltd

© Hans Namuth Ltd.

<http://www.youtube.com/watch?v=6cgBvpjwOG0>

Jackson Pollock

Untitled, c. 1949

Sense títol

Teixits, paper, cartró, esmalt i pintura d'alumini damunt pavatex

78,7 x 57,5 cm

Fondation Beyeler, Riehen / Basilea

Jackson Pollock

Brown and Silver I, c. 1951

Marró i plata I

Esmalt i pintura platejada damunt tela

144,7 x 107,9 cm

Museo Thyssen-Bonemisza, Madrid

Jackson Pollock

Painting (Silver over Black, White, Yellow and Red), 1948

Pintura (Platejat damunt negre, blanc, groc i vermell)

Pintura damunt paper encolat damunt tela

61 x 80 cm

Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle. Adquirit el 1972

Shozo Shimamoto

A començaments dels anys cinquanta Shozo Shimamoto (nascut el 1928) feia pintures que estaven fetes malbé i plenes de forats. El 1954, va cofundar el grup japonès Gutai, que militava a favor d'una experimentació radical i que es tracta en una sala especial de l'exposició. Les pintures de Shimamoto del període Gutai tenien una energia violenta, fins i tot agressiva. Llençava ampolles de vidre plenes de pintura contra la tela i carregava canons amb pintura i els disparava també contra la tela.

Shozo Shimamoto

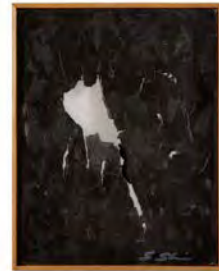
Sakuhin (work), 1951

Sakuhin (obra)

Quitrà damunt diaris

40,9 x 31,8 cm

Col·lecció particular, Düsseldorf

Shozo Shimamoto

Holes, 1954

Forats

Oli damunt paper

89,2 x 69,9 cm

Tate, donació de l'artista, 2002

Niki de Saint Phalle

A principis dels anys seixanta, Niki de Saint Phalle (1930-2002) va convulsar el món masculista de l'art amb els seus *Tirs*. En aquestes obres, cobria contenidors de pintura amb capes gruixudes de guix i els col·locava sobre un panell de fusta. A continuació, disparava amb un fusell des d'una gran distància. Cada vegada que la bala impactava contra els contenidors, la pintura brollava tacant el guix. L'acte de disparar es va convertir en un acte extremadament intencional que es podia entendre com a performance. Quan Niki de Saint Phalle descrivia aquests actes, deia que disparava contra tots els homes, contra el seu germà, contra la societat, contra l'Església i contra l'escola.

Les tirs de Niki de Saint Phalle, s/d

Els tirs de Niki de Saint Phalle

DVD

<http://www.youtube.com/watch?v=qbHPIztVAWU>

Niki de Saint Phalle

Tableau tir, 1961

Pintura tir

Pintura, plàstic, corda, metall i guix

258 x 155 cm

Moderna Museet, Estocolm. Donació de l'artista, 1972

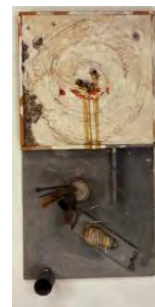
Niki de Saint Phalle

Tir de Jasper Johns, 1961

Guix, fusta, metall, ciment, diaris, vidre i pintura

119,5 x 59 x 26 cm

Moderna Museet, Estocolm. Donació de Pontus Hultén, 2005

Lynda Benglis

Per a la sèrie d'obres anomenada *Pours* [Abocaments], Lynda Benglis (nascuda el 1941) buida grans pots de pintura a terra i els deixa assecar. El gruix de la pintura, seca i sense el suport d'un bastidor o un tauler, adopta el caràcter d'una escultura. A diferència de Pollock, aquestes pintures no es penjen a la paret sinó que es col·loquen directament sobre el terra. Més enllà de les seves qualitats pictòriques o escultòriques, aquestes obres són un comentari sobre Pollock, fet que quedaria encara més amplificat per la publicació d'unes fotografies a la revista *Life*, el 1970, juntament amb una petita imatge d'una obra de Pollock.

Lynda Benglis

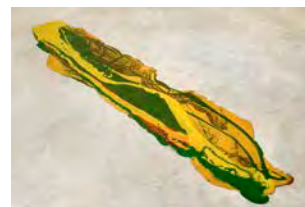
Baby Planet, c. 1969

Petit planeta

Làtex pigmentat i abocat

3,8 x 269,2 x 61 cm

Cortesia de l'artista i de Cheim & Read, Nova York

Sala 2

Allan Kaprow

En el seu assaig profètic, «El llegat de Jackson Pollock», escrit el 1956 i publicat el 1958, Allan Kaprow (1927-2006) defineix les pintures de Pollock, amb les seves grans dimensions i la seva manca de composició jerarquizada més favorable a utilitzar tota la superfície de la tela sense distinció, com a espais. Segons Kaprow, Pollock inaugura noves maneres d'abordar l'acte creatiu i és el pioner dels entorns i els happenings que converteixen el públic en participant. La mítica obra de Kaprow titulada *Pati*, de 1961, va ser una de les primeres instal·lacions que van respondre a aquests nous criteris. Kaprow també va rebre la influència de John Cage i la seva manera de compondre música, amb el resultat que la fusió d'art i vida es va convertir en un element clau.

Allan Kaprow

Yard (version 9), 2003

Pati (versió núm. 9)

Pneumàtics

10 x 10 m

Fondazione Morra, Nàpols

Sala 3

Impressions corporals

Tant l'expressionisme abstracte com l'*action painting* han donat molta importància a l'obra com a expressió de l'ànima de l'artista, però també com a enregistrament dels seus gestos i moviments físics. La pintura gestual es va tornar molt més física i extrema durant els anys cinquanta i seixanta; fins i tot es va escenificar davant diversos públics. El gest existencial de deixar una petjada és sempre vist com una expressió de la vulnerabilitat humana. L'artista francès Yves Klein (1928-1962) es va fer famós pel seu ús de models nues cobertes de pintura, però hi ha molts altres exemples de l'ús físic del cos per fer impressions o empremtes i pintures. En alguns casos, la pintura no es limita només a la tela sinó que s'escampa de tal manera que s'aproxima als fluids segregats pel cos, mentre que en altres aquests mateixos fluids corporals s'utilitzen com a pintura.

Yves Klein

Per a Yves Klein (1928-1962) el color blau representa la buidor, el cel, el mar, tot allò que és intangible. Gairebé totes les seves obres són monocromes, del color que ell mateix va patentar, l'International Klein Blue. Feia servir un aglutinador especial que no afectava ni el llustre ni la intensitat cromàtica del pigment. Les *Anthropométries* de Klein són pintures fetes davant del públic, com una performance. Les models es pintaven el cos, directament, les unes a les altres, i l'imprimien contra la tela, o s'hi arrossegaven mútuament pel damunt, com si fossin pinzells amb vida pròpia. Sembla que Klein va arribar a aquesta forma de pintar, a la utilització directa de les empremtes del cos humà, a Hiroshima, on va veure l'ombra d'una figura humana cremada sobre una roca a conseqüència de l'esclat de la bomba atòmica. És possible que aquesta mateixa experiència també donés lloc a les seves pintures de foc.

Yves Klein

Anthropometry from the Blue Period, 1960

Antropometria de l'època blava

DVD, 2.26 minuts

<http://www.youtube.com/watch?v=1mJCV3d7jw>

Yves Klein

Antropometrie (ANT 52), 1960

Antropometria (ANT 52)

Oli damunt paper muntat damunt tela

158 x 77,5 cm

Louisiana Museum of Modern Art, Humlebaek,
Dinamarca. Préstec de llarga durada al Museumsfonden
del 7 de desembre de 1966

Yves Klein

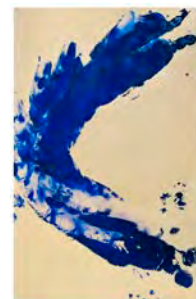
Anthropometry: Princess Helena, 1960

Antropometria: Princesa Helena

Oli damunt paper damunt fusta

198 x 128,2 cm

The Museum of Modern Art, Nova York. Donació de Mr. i
Mrs. Arthur Wiesenberger 1969

Yves Klein

Yves Klein makes fire paintings, 1962

Yves Klein fa pintures de foc

DVD, 9.03 minuts

Yves Klein Archives

<http://www.youtube.com/watch?v=1mJCV3d7jw>

Yves Klein

Feu-couleur (FC 17), 1962

Foc-color (FC 17)

Pintura al tremp damunt cartró muntada damunt tauler

106 x 94 cm

Louisiana Museum of Modern Art, Humlebaek,
Dinamarca. Préstec de llarga durada al Museumsfonden
del 7 de desembre de 1966

Yves Klein

Suaire (ANT – SU 2), 1961

Sudari (ANT – SU 2)

Policromat amb formes positives i negatives muntades
darrera metacrilat

138,5 x 75,5 cm

Moderna Museet, Estocolm

Hermann Nitsch

Les pintures performatives i el *body art* teatrals i agressius de l'accionisme vienès combinen art amb ritual i religió. Per moltes raons, els treballs de Hermann Nitsch (nascut el 1938) són com un drama clàssic, una lluita per aconseguir la catarsi, una forma de purificació curativa a través del sofriment. Aquests treballs ofereixen resistència al fet que el món occidental modern s'ha allunyat dels efectes depuradors i regeneratius de l'èxtasi. Ens diuen que no podem gaudir de l'alegria si no hem experimentat primer el dolor, la tristesa i la por. Les pràctiques dels accionistes vienesos es poden entendre com a part de la tradició expressionista austríaca, amb elements catòlics, de la psicoanàlisi i de rebel·lió contra l'ordre social jeràrquic i burgès.

Herman Nitsch

Prinzendorf, Pentecoste – Roma, Lehraktion, 1987 - 2001

Tècnica mixta

950 x 600 cm

Museo Nitsch, Nàpols

Andy Warhol

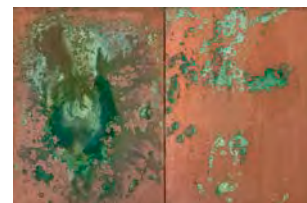
Oxidation Painting , 1978

Pintura en oxidació

Pigments metàl·lics i tècnica mixta damunt tela

101,6 x 76,2 cm each

Skarstedt Gallery, Nova York

Paul McCarthy

Les *Black and White Tapes* [Cintes en blanc i negre] són una compilació de tretze performances realitzades per Paul McCarthy (nascut el 1945) a la dècada dels setanta. Aquesta selecció exemplifica un desenvolupament seqüencial dels temes, un protagonisme corporal extrem i la personalitat performativa característica de l'obra d'aquest artista. Com Hermann Nitsch i els accionistes vienesos, Paul McCarthy explora

la pèrdua de control lluny de qualsevol element ritualista, relacionant aquesta pèrdua amb la superficialitat de Hollywood i la seva abundància materialista. Tant per a Nitsch com per a McCarthy, el material líquid (la pintura) no es limita a la tela, sinó que, com un fluid corporal, s'escampa pertot arreu de manera sobtada i catastròfica.

Paul McCarthy

Black and White Tapes, 1970 - 1975

Cintes en blanc i negre

Vídeo, 11.30'

Moderna Museet, Estocolm

<http://www.youtube.com/watch?v=MdviV5FjZhl>

Ana Mendieta

Al principi de la dècada de 1970, Ana Mendieta (1948-1985) va començar a crear siluetes i *earth-body sculptures* [escultures de cos i terra], combinant sang, terra, foc i aigua. Deixava empremtes humanes a la natura utilitzant el seu cos com a eina. Aquestes performances han quedat documentades en pel·lícules. Mendieta va ser la primera a combinar dos moviments d'art contemporani, el *land art* i el *body art*, incorporant temes com la vida, la mort, el territori i la pertinença. La utilització ritualista que fa de la sang, la pólvora, la terra i el foc enllaça també amb les pràctiques religioses cubanes de la *santería*. Quan tenia tretze anys, la van enviar de Cuba als Estats Units, on es va educar en diversos orfenats. El seu treball ha estat sempre marcat per la recerca d'una identitat i un sentit de pertinença propis.

Ana Mendieta

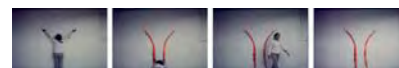
Untitled (Blood Sign #2 / Body Tracks), 1974

Sense títol (Senyal de sang núm. 2 / Rastres corporals)

Pel·lícula en color Super-8 sense so transferida a DVD, 1.01'

The Estate of Ana Mendieta Collection i Galerie Lelong, Nova York.

<http://www.youtube.com/watch?v=QccOqJ2WG8k>

Janine Antoni

Janine Antoni (nascuda el 1964) utilitza els seus cabells com a pinzell per pintar el terra de la galeria amb tints Loving Care. L'artista explora així els rituals diaris que escenifiquem amb els nostres cossos. Utilitza activitats quotidianes –menjar, banyar-se, fregar el terra– i les transforma en processos pictòrics o escultòrics, imitant els rituals de l'art. Esculpeix amb les dents i pinta amb cabells i pestanyes. Els materials amb els quals treballa són els que normalment s'utilitzen damunt del cos per situar-lo dins la societat: sabó, llard, xocolata i tint de cabell. Antoni sosté que les seves obres són interpretades de manera diferent segons quin sigui el gènere de l'espectador.

Janine Antoni

Loving Care, 1992

Performance, Loving Care, tint de cabell Natural Black
DVD, 37.06 minuts

Cortesia de l'artista i de Luhring Augustine, Nova York

http://www.youtube.com/watch?v=4DOrNi3sdX0&playnext=1&list=PL280E7CF075A3D682&feature=results_video

Bruce Nauman

Art Make-Up, 1967 - 1968

Maquillatge-artístic

Betacam digital, 40.00 minuts (Sense so. Videoproducció
de 4 canals)

Moderna Museet, Estocolm

<http://www.youtube.com/watch?v=cOB5L89cC8A>

Sala 4 a

Acció japonesa

Del grup japonès Gutai, fundat el 1954, s'ha dit que va ser influït pel budisme zen, per Jackson Pollock i per la cal·ligrafia. En canvi, la cultura japonesa i les seves tradicions no han estat especialment ressaltades en els estudis que s'han fet sobre el moviment, segurament perquè la seva intenció era ser innovadors i internacionals. Els ensenyaments del budisme zen sobre la dissolució de l'ego van ser fàcils d'assimilar per a aquests artistes, que justament posaven en entredit la idea de l'artista com a creador autònom. Gutai va portar els elements experimentals i performatius molt més lluny que Pollock, però sempre va mantenir el lligam amb la pintura. Els seus mètodes apuntaven cap a l'art conceptual i les seves exposicions a l'aire lliure van tenir lloc molt abans que a Occident s'encunyessin termes com ara *site-specific* o *land art*.

Gutai Outdoor Exhibition, 1956

Exposició de Gutai a l'aire lliure

8 mm transferit a DVD, 6.03 minuts

Museum of Osaka University

2nd. Gutai Art Exhibition, 1956

2a. exposició d'art Gutai

8 mm transferit a DVD, 3.39 minuts

Museum of Osaka University

Gutai Art on the Stage, 1957

Art de Gutai a l'escenari

8 mm transferit a DVD, 8.56 minuts

Museum of Osaka University

2nd. Gutai Art on Stage, 1958

2on. art de Gutai a l'escenari
8 mm transferit a DVD, 3.45 minuts
Museum of Osaka University

Akira Kanayama

Akira Kanayama (1924-2005) era el secretari del grup Gutai. En broma deia que amb aquell càrrec no tenia temps per pintar i per això deixava que un automòbil de joguina amb control a distància pintés per ell. El resultat, *Work* [Obra] (1957), es pot entendre com una crítica als regalims de Jackson Pollock amb els quals té certa semblança. En aquesta obra, el talent masculí que manifesta els seus sentiments a través de la pintura es substituït per un cotxe de joguina que es mou a l'atzar per sobre del paper, deixant un rastre de pintura, com també passa a *Footprints* [Petjades], on les sabates de l'artista han deixat també les seves empremtes. Kanayama posa en dubte la rellevància de la figura de l'artista a l'hora de jutjar la qualitat i l'enginy d'una obra.

Akira Kanayama

Footprints (reconstructed in 1992), 1955 – 1992

Petjades (reconstruït el 1992)

Vinil, pintura

120 x 48 cm / 107 x 48 cm

Cortesia de SCAI THE BATHHOUSE, Tòquio

Fujiko Shiraga

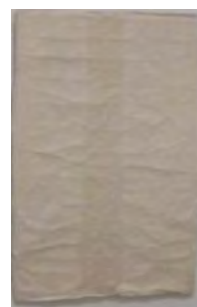
Untitled, 1955

Sense títol

Paper tradicional japonès (washi)

211 x 154 cm

Axel Vervoordt Collection

Kazuo Shiraga
Kanesada (Nosada), 1961

Sense títol

Oli damunt tela

80 x 120 cm

Axel Vervoordt Collection

Kazuo Shiraga
Untitled, 1956 – 2006

Sense títol

Laca carmesí damunt paper

800 x 150 cm

Cortesia de Matsumoto Inc. Japó

Saburo Murakami

Saburo Murakami (1925-1996) va ser cofundador del grup Gutai i un dels seus membres més actius. Va formular el concepte d'exposició en espais exteriors que propiciava el grup i va crear actes performatius que desafiaven els límits de la pintura per intentar superar les restriccions de la pintura sobre tela. L'obra *Six Holes* [Sis forats] és, literalment, un cop conceptual contra la pintura. Fent servir diverses parts del seu cos, l'artista estripa capes de paper d'embalar muntades sobre bastidors. Els resultats dels seus experiments donen noves dimensions a la «pintura» i són un primer intent de renegociar la relació entre l'objecte i la performance.

Saburo Murakami
Muttsu no ana, 1955 - 2006

Sis forats

Paper, fusta

180 x 260 x 40 cm

Zero Foundation, Düsseldorf

Sadaharu Horio

Sadaharu Horio (nascut el 1939) va mostrar la seva obra per primera vegada amb Gutai el 1966. Amb més de cent exposicions i performances anuals, aquest artista reivindica que les exposicions no són un esdeveniment aïllat sinó una extensió de la vida i que les activitats quotidianes constitueixen bàsicament una performance. Cada moment viscut esdevé distingible i irrepetible. Horio es dedica a explorar les possibilitats que amaga cada moment amb la innocència d'un nen. Com si fos un ritual inacabable, cada dia pinta la superfície dels objectes que l'envolten. Per no haver d'escollir colors, segueix l'ordre de

les pintures tal com les troba a la caixa i evita així qualsevol indicatiu de desig personal. Aquest ritual pictòric el pot continuar qualsevol altra persona, perpetuant-lo eternament.

Sadaharu Horio

Ironuri, 1987

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 1987. Pila de paper perforat, enganxat i pintat

20 x 20 x 9 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri, 1988

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 1988. Trossos de fusta, pintura acrílica

7 x 7 x 7,5 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri. 4/9 – 31/12/1998, 1998

Col·locació de pintura. 4/9 – 31/12/1998

Tècnica mixta, pintura acrílica

21 x 7 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri. 20/6 – 31/12/1999, 1999

Col·locació de pintura. 20/6 – 31/12/1999

Pintat diàriament. Fusta, corda, pintura, cola d'enganxar, pintura acrílica

20 x 20,5 x 12,5 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri, 2001

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 2001. Filferro, pintura acrílica

18 x 46 x 46 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

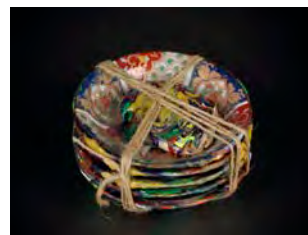
Ironuri, 2008

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 2008. 5 plaques amb corda, pintura acrílica

h. 7 h. x Ø 15 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri. 8/12/1987, 2008

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 2008. Capsa amb plaques de fusta, pintura acrílica

19,5 x 19,5 x 7,5 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri, 2008

Col·locació de pintura

Pintat diàriament l'any 2008. Cartró, pintura acrílica

pintura acrílica

19,5 x 19,5 x 7,5 cm

Axel Vervoordt Collection

Sadaharu Horio

Ironuri, 1997 – 2008

Col·locació de pintura

Objecte de l'any 1997, pintat diàriament l'any 2008.

Tècnica mixta, pintura acrílica

15 x 15 x 4 cm

Axel Vervoordt Collection

Shozo Shimamoto

Bottle Crash 0114, 1962

Xoc d'ampolla 0114

Pintura i fragments de vidre damunt panell

275 x 187 cm

Associazione Shimamoto, Nàpols

Sala 4 b

Màquines que pinten

Crear una màquina que pinta és una manera d'establir una distància entre l'obra i la mà de l'artista: el priva del seu enginy i li permet renunciar a una part del control que exerceix sobre el procés creatiu. Podem dir que la fascinació que tenim per les màquines ens ve del seu estatus emblemàtic dins la modernitat. Aquesta fascinació va quedar ben palesa a la mostra *Movement in Art* [Moviment en l'art], que va ser exposada a l'Stedelijk Museum d'Amsterdam i al Moderna Museet d'Estocolm el 1961, i també a *The Machine as Seen at the End of the Mechanical Age* [La màquina tal com es veu al final de l'era mecànica] al Museum of Modern Art de Nova York el 1968. Les pintures produïdes per aquestes màquines no poden ser mai admeses com a expressions de l'inconscient de l'artista, però sí que es poden entendre en alguns casos com a paròdies del concepte de pintura d'acció.

Jean Tinguely

Méta-Matic nr 17, 1959

Meta-Màtic núm. 17

Ferro pintat, fusta, paper

330 x 170 x 190 cm

Moderna Museet, Estocolm. Donació del Moderna Museets Vänner, 1965

Pinot Gallizio

El 1959, es publicà el manifest per una pintura industrial de Pinot Gallizio (1902-1964). L'art industrial havia de ser produït mecànicament i ser assequible per a tothom. L'art havia de ser per a les masses, o no seria art. La idea era que milers de quilòmetres de tela serien pintats massivament per ser distribuïts després a la població, alliberant-la així de l'art burgès que havia dut a l'especulació financera i al manteniment de les divisions de classe. Quantitat i qualitat esdevindrien una mateixa cosa, i s'acabaria, així, amb l'art com a objecte de luxe. Gallizio era també membre fundador del moviment radical d'esquerres conegut com a situacionisme, que volia alliberar l'art del seu paper de mercaderia fetitxista dins del món capitalista.

Pinot Gallizio

Le acque del Nilo non passerono ad Alba, 1958

Les aigües del Nil no van córrer a través d'Alba

Tècnica mixta damunt tela

80 x 380 x 1 cm

Cortesía de l'Archivio Gallizio, Torí

Sala 4 c

Començar de zero

Després de la Segona Guerra Mundial, es va crear un grup d'artistes anomenat Zero al Japó, i el 1957, independentment del grup japonès, es va fundar un col·lectiu que duia el mateix nom a Europa. Els seus iniciadors van ser els artistes alemanys Heinz Mack (nascut el 1931) i Otto Piene (nascut el 1928), que havien estudiat a la Kunstakademie de Düsseldorf. Poc després s'hi va ajuntar Günter Uecker (nascut el 1930). Van publicar una revista i van crear una xarxa internacional amb artistes de la seva generació. El desig i l'ambició de començar de zero després de dues guerres mundials són comprensibles i aquesta va ser la consigna que van seguir aquests artistes. «Zero és la zona immesurable en la qual l'antic estat es transforma en un de nou i desconegut.» El grup Zero va expandir la pintura en el temps i en l'espai. El moviment i la llum es van convertir en els elements definidors del seu art.

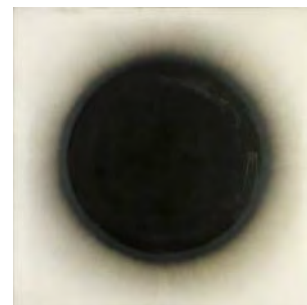
Günter Uecker **Regen-Rain, 1999**

Regen-pluja
Tinta damunt tela
307 x 197 cm
Axel Vervoordt Collection

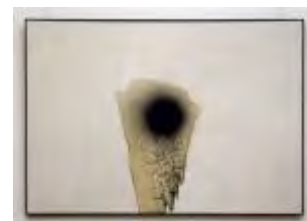
Otto Piene **Schwarze Sonne, 1962 – 1963**

Sol negre
Oli i carbó damunt tela
151 x 151 cm
Axel Vervoordt Collection

Otto Piene **Grosse Feuerblume, 1965**

Gran flor de foc
Oli damunt tela, pigment cremat
119,5 x 170 cm
Stiftung Museum Kunstpalast, Düsseldorf

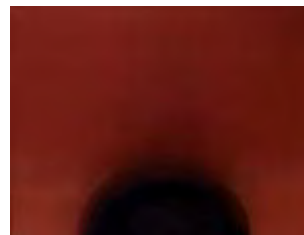
Otto Piene
Die Sonne brennt, 1966

El sol es crema

Fum i foc damunt tela

100 x 130 cm

Stiftung Museum Kunstpalast, Düsseldorf

Sala 8 i 9

Instruccions, partitures

L'artista i compositor nord-americà George Brecht (1926-2008) va ser un membre molt actiu del moviment Fluxus, que es va avançar a les pràctiques conceptuals i després s'hi va encavalcar. El 1961, el mateix any que Kaprow presentà el seu *Pati* –i també sota la influència de John Cage–, Brecht va inventar *The Event Score* [La partitura de l'esdeveniment], instruccions o partitures per a obres d'art en les quals la persona que fa l'obra i altres paràmetres queden oberts i deixats a l'atzar. També van participar en el moviment Fluxus artistes com Yoko Ono (nascuda el 1933) i Alison Knowles (també de 1933), que va crear la peça que ara escolteu: *Nivea Cream Piece* (1962). Una part del «llegat de Jackson Pollock» va consistir en un creuament entre les arts plàstiques i altres disciplines, com ara la música i la dansa, que va generar pràctiques expandides i relacionades entre si. Les dues sales que segueixen il·lustren la gran varietat d'aquestes noves pràctiques, com també l'ús d'instruccions per posar en relleu la importància de les idees generadores d'una obra d'art per damunt de la seva formalització.

Alison Knowles
Nivea Cream Piece – for Oscar Williams, 1962

Peça de crema Nivea – Per a Oscar Williams

Instruccions i so

Andy Warhol
Dance Diagram (“The Lindy Tuck-in Tum-Woman”), 1961

Diagrama de ball (“The Lindy Tuck-in Tum-Woman”)

Tinta serigràfica i pintura acrílica damunt tela

177,5 x 137,5 cm

Moderna Museet, Estocolm. Donació 1973 (New York Collection)

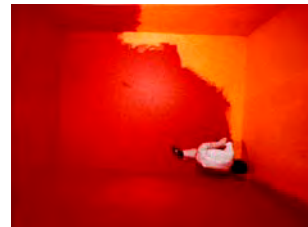

John Baldessari

Six colorful inside jobs, 1977

Sis pintures interiors acolorides

Pel·lícula de 16 mm en color transferida a vídeo (en color, sense so), 32.53 minuts

Niki de Saint Phalle/Robert Rauschenberg

El maig de 1961, es va inaugurar la mostra *Movement in Art* amb una gran festa. Niki de Saint Phalle va col·locar una gran quantitat de bosses plenes de pintura sobre un teló de teatre i, al damunt, un plàstic i una catifa que delimitaven una pista de ball. Quan els convidats van començar a ballar, les bosses es van rebentar i van crear una pintura abstracta. Després de la festa, amb la pintura encara a l'escenari, només van quedar dos convidats: Robert Rauschenberg (1925-2008) i Billy Klüver (fundador d'Experiments in Art and Technology, E. A. T.). La van treure a fora i Rauschenberg va suggerir que encara la podien millorar i, potser, fer-la servir per atraure l'atenció d'un taxi col·locant-la al mig del carrer. Diversos cotxes van deixar empremtes sobre la tela abans que un taxi, per fi, s'aturés.

Niki de Saint Phalle / Robert Rauschenberg

Painting Made by Dancing, 1961

Pintura feta ballant

Acrílic damunt tela

207 x 413,5 cm

Moderna Museet, Estocolm. Donació de Pontus Hultén, 2005

Olle Bonniér

Olle Bonniér (nascut el 1925) va exposar per primera vegada en una llegendària mostra col·lectiva a Estocolm el 1947. Dos anys després, el 1949, va crear *Plingeling*, una pintura abstracta que és alhora una partitura. Aquesta pintura blanca es pot interpretar com un univers iridescent. Els punts que apareixen en aquest univers tenen òrbites irracionals que, ocasionalment, xoquen entre si produint un so dringadís. *Plingeling* no conté instruccions explícites de com, suposadament, ha d'interpretar-se. El resultat és, per tant, diferent cada cop que es toca. Les obres de Bonniér són un exemple de primera hora de pintura performativa, una pintura que incorpora instruccions per poder transformar-se en música.

Olle Bonniér

Pling, 1949

Pintura al tremp damunt tela, muntada damunt fusta

102,5 x 9 cm

Moderna Museet, Estocolm

Olle Bonniér

Plingeling, 1949

Pintura al tremp damunt tela

56,5 x 72,5 cm

Moderna Museet, Estocolm

Olle Bonniér

Plingeling, 1949

Pintura al tremp i llapis damunt tela

33 x 55 cm

Moderna Museet, Estocolm

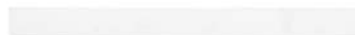
Olle Bonniér

Plingeling, 1949

Pintura al tremp i llapis damunt tela

23 x 281 cm

Moderna Museet, Estocolm

Olle Bonniér

Pling, 1949

Pintura al tremp damunt cartró

42 x 61 cm

Moderna Museet, Estocolm

Simone Forti

Simone Forti an Evening of Dance Constructions,

2004

Un vespre amb construccions de dansa

DVD

Artpix, San Francisco

Àngels Ribé

3 punts (3), 1973

Gelatina de plata

5 peces: 30,5 x 61 cm (c/u)
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Donació de
Dinath de Grandi de Grijalbo

George Brecht

Water Yam és un llibre de George Brecht (1926-2008) publicat originalment el 1963 en una caixa dissenyada per George Maciunas, autor del manifest de Fluxus. Aquesta caixa, que de vegades s'anomena *Fluxbox* o *Fluxkit*, conté targetes de diverses mides amb *event scores* [instruccions] o *Flux scores* [partitures Flux] per a una sèrie de happenings. Sovint, aquestes instruccions deixen força espai a l'atzar i a les coincidències, i obliguen el lector o els espectadors –si aquestes instruccions s'executen davant del públic– a fer les seves pròpies interpretacions, la qual cosa els permet convertir-se en cocreadors de l'obra. Brecht deia que aquestes instruccions estaven pensades per assegurar «que els detalls de la vida diària, la constel·lació fortuïta dels objectes que ens envolten, no ens passin desapercebuts».

George Brecht Water Yam, 1968

Moniato
Impressió offset damunt cartró
Dimensions variables
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA

Lawrence Weiner Two minutes of spray paint directly upon the floor from a standard aerosol spray can, 1968

Dos minuts de pintura d'un pot d'esprai aerosol directament
damunt el terra
Vinil
Dimensions variables
Lewitt Collection, Chester, Connecticut, EUA

Öyvind Fahlström

Öyvind Fahlström (1928-1976) va ser un artista molt polifacètic que treballava de forma experimental utilitzant diverses disciplines. Era artista visual, escriptor, director de cine i compositor. El seu descobriment del Pop Art i del món de la cultura del còmic a Nova York al començament dels anys seixanta tingué un impacte profund en la seva producció artística i el va conduir a fer pintures que es podien transformar i que prenen la forma de jocs de taula. Aquests jocs eren la seva manera d'il·lustrar els universos del poder polític, social i econòmic. Es convida l'espectador a moure les fitxes i els elements que conformen les pintures per obtenir noves combinacions.

Öyvind Fahlström

Sitting... Dominoes, 1966

Col·locant... fitxes de dòmino

Serigrafia damunt vinil preparat amb gesso, muntat damunt metacrilat amb imants, panell de metall, fusta
72,5 x 103,5 cm

Moderna Museet, Estocolm

Tony Conrad

Quan Tony Conrad (nascut el 1940) va arribar a Nova York en la dècada dels seixanta, va quedar decebut amb l'ambient artístic, però, malgrat això, va descobrir una escena cinematogràfica vibrant, enèrgica i molt més interessant, ja que es mantenia lluny de les institucions artístiques. Conrad volia combinar el film amb els prometedors nous desenvolupaments de la pintura. Una de les seves estratègies era fer pel·lícules extremadament llargues. Andy Warhol ja havia fet films que anaven més enllà de les vint-i-quatre hores. *Yellow Movie* de Conrad es una pel·lícula que fa més de quaranta anys que dura! Es tracta de destacar que la pintura de poca qualitat canvia de color gradualment al llarg dels anys. Ningú no pot mesurar els canvis que es produeixen en aquesta pel·lícula, però això es irrellevant, segons Conrad, ja que aquests canvis es produeixen dins la nostra imaginació.

Toni Conrad

Yellow movie 1/12 – 13/73, 1973

Pel·lícula groga 1/12 – 13/73

Emulsió: esmalt gris plata de poca lluentor, empastament gruixut

242,6 x 251,5 cm

Musée d'Art Moderne Grand-Duc Jean, Mudam, Luxemburg

William Anastasi

A principis dels anys setanta, William Anastasi (nascut el 1933) va començar a produir una sèrie de dibuixos fets sense l'ajut de la mirada mentre anava amb el metro de Nova York. Sovint feia el viatge per anar a casa de John Cage a jugar a escacs. Amb un bloc de paper a la falda i un llapis a cada mà, es posava uns grans auriculars i tancava els ulls, provant de concentrar-se per assolir un estat meditatiu. El seu cos recollia els moviments dels sotracs, les parades i les accelerades del tren. Com si fos un sismògraf, Anastasi documentava aquests canvis de posició. En convertir-se en instrument enregistrador dels moviments del tren renunciava a l'autoria dels dibuixos. El títol de cada obra reflecteix l'hora en què la va fer.

William Anastasi

12.6.91 2:30 PM; Jan 2 1991 5:20 PM, 1991

6.12.91 2.30 de la tarda; 2 gener de 1991 5.20 de la tarda

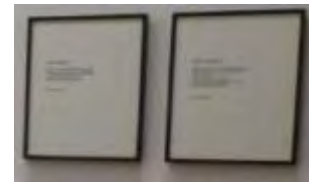
Llapis damunt paper
28,2 x 29 cm (each)
Moderna Museet, Estocolm

Yoko Ono
Time Painting, 1961
Pintura de temps
Instruccions de Aranja

Yoko Ono
Smoke Painting, 1961
Pintura de fum
Instruccions de Grapefruit (Aranja)

Sala 10

A *Six Colourful Inside Jobs* [Sis pintures interiors acolorides] de 1977, John Baldessari (nascut el 1931) deixa que algú vagi pintant una habitació al llarg de sis dies amb els sis colors primaris i secundaris, ho filma tot des de dalt i accelera el procés fins a una durada de trenta minuts. Aquest vídeo de Baldessari i el film *Artist* (1999) de Tracey Moffat i Gary Hillberg, un collage irònic fet amb fragments extrets del cinema i la televisió que mostren artistes en acció, posen en evidència que els elements artístics que van començar a ser qüestionats arran de l'impacte que va tenir la pintura de Jackson Pollock van continuar preocupant els artistes de generacions posteriors. La importància del seu llegat queda palesa en l'obra d'aquests artistes, que seguien donant voltes a aquests temes molts anys després de la desaparició de Pollock. Si el vídeo de Baldessari mostra una desmitificació humorística de l'acte de pintar, més centrat en el treball que en la inspiració, Moffat evidencia com la cultura de masses, per exemple les pel·lícules de Hollywood, segueix presentant l'artista com un geni que no hi és tot. Aquesta imatge romàntica de l'artista en ple acte creador té molt a veure amb les fotos llegendàries que va fer Hans Namuth de Pollock en acció.

Tracey Moffat i Gary Hillberg
Artist, 1999
Artista
DVD, 10 minuts
Women Make Movies, Nova York

Altres activitats al voltant de la *performance* aquesta temporada a Barcelona

Aquesta temporada, a Barcelona, coincideixen una sèrie d'activitats i exposicions estretament relacionades amb la *performance*. Cal especificar que la *performance* no és un gènere amb unes regles definides, sinó una multitud de pràctiques que posen en joc el cos a l'espai. Com ha escrit Gloria Picazo "existeixen múltiples formes d'entendre la *performance*, gairebé una per cadascun dels artistes que la practica i l'ha practicada". En aquest sentit, la *performance* és un dels àmbits on resulta més evident la capacitat de reformulació i actualització de les pràctiques artístiques.

Explosió! El llegat de Jackson Pollock, a la Fundació Joan Miró del 24 d'octubre al 24 de febrer, presenta prop de setanta obres de trenta-cinc artistes de finals dels anys quaranta fins als setanta. Després de la Segona Guerra Mundial, una sèrie de pintors de diferents parts del món van començar a atacar les assumpcions fonamentals de la pintura d'una manera alhora agressiva i lúdica. Molts artistes van conferir tanta importància a l'acte creatiu com a la pintura que n'era el resultat. En aquesta zona fronterera entre la pintura i la *performance*, l'atzar o l'espectador van actuar sovint com a cocreadors de l'obra.

Aquesta actitud experimental i conceptual cap a la pintura i l'art va inspirar posteriorment a molts altres artistes.

Explosió! El llegat de Jackson Pollock repassa aquest període i ofereix uns referents essencials per entendre *Això no és una exposició, tampoc*, del 28 de setembre fins al 27 de gener al Centre d'art contemporani de la Fabra i Coats, l'arxiu de *performance* feminista *Re.act* (del 16 de novembre al 17 de febrer a la Fundació Tàpies, o la Secció Irregular, de l'1 de desembre fins el 16 de maig al Mercat de les Flors.

Fabra i Coats - Centre d'Art Contemporani de Barcelona

Això no és una exposició d'art, tampoc

28 de setembre de 2012 - 22 de gener de 2013

A cura de David G. Torres

Una exposició a l'entorn de la vigència de la *performance* com a expressió artística des dels anys setanta fins a l'actualitat. Amb testimonis audiovisuals i programació de *performances* en viu.

[Fabra i Coats](#)

Fundación **BBVA**

Fundació Antoni Tàpies

RE.ACT.FEMINISM #2 – A PERFORMING ARCHIVE

Arxiu, exposicions, tallers, *performances*, xerrades, recerca

16 de novembre de 2012 - 17 de febrer de 2013

[re.act.feminism #2](#) és un arxiu temporal de *performances* en viu, en creixement continu, que viatja a través d'Europa entre 2011 i el 2013. Aquest arxiu presenta l'art de la *performance* feminista, de crítica de gènere i *queer* a través d'un gran nombre d'artistes i de col·lectius artístics des de la dècada de 1960 fins a principis de la de 1980, a la vegada que inclou algunes manifestacions contemporànies.

[Fundació Antoni Tàpies](#)

Mercat de les Flors

Secció Irregular

1 de desembre de 2012 - 16 de maig de 2013

Comissariada per Quim Pujol, Cristina Alonso i Marc Olivé

Amb la *Secció Irregular*, el Mercat de les Flors presenta peces, instal·lacions, conferències i tallers sobre la relació entre dansa i art experimental. Aquest binomi l'han nodrit diversos creadors que han expandit els límits d'aquesta disciplina fins a desdibuixar-los. La naturalesa viva de les pràctiques artístiques fa que aquest procés de reformulació no s'aturi mai i continuï desenvolupant-se avui dia.

[Secció Irregular](#)

MODERNA MUSEET